

Анализа робног саобраћаја са освртом на саобраћајно тржиште***Analysis of Goods Transport with Respect to the Transport Market***Милан Вукашиновић, *Факултет техничких наука, Нови Сад***Студијски програм – САОБРАЋАЈ И
ТРАНСПОРТ**

Кратак садржај – Говоримо о појму, значај и функције спољне трговине, затим о увозу и извозу робе, анализе компаније Yugoimport-sdpr vs Westacre, анализа услова набавке и тенденције кретања цена на тржишту. Такође ћемо говорити и о карактерима као услуге производа предмета размене на тржишту, карактерима технолошког процеса рада, као и предметима рада у саобраћају, давању преговора/рекламације на квалитет и квантитет а испоруку добављачу и наравно на крају закучак целог рада

Кључне речи: *Саобраћај, производ, услуга, роба, технолошки процес*

Abstract – We are talking about the concept, importance and functions of foreign trade, then about the Import and export of goods, analysis of the company Yugoimport-sdpr vs Westacre, analysis of the conditions of procurement and trends in price movements in the market. We will also talk about the characteristics of the product as a service of the subject of exchange in the market, the characteristics of the technological process of work, as well as the subjects of work in transport, negotiations/complaints on quality and quantity and delivery to the supplier and of course at the end the whole work.

Keywords: *Transport, product, service, goods, technological process*

НАПОМЕНА: Овај рад проистекао је из мастер рада чији ментор је био др Милица Миличић, ред. проф.

1. УВОД

Предмет рада јесте анализа робног саобраћаја у оквиру саобраћајног тржишта, са посебним освртом на спољнотрговинско пословање (увоз и извоз робе), организацију транспортних услуга, законодавни оквир, као и економске и технолошке карактеристике робног саобраћаја у савременим тржишним условима.

Основни циљ рада јесте да се сагледа и анализира значај робног саобраћаја у функционисању саобраћајног тржишта, кроз теоријску и практичну анализу процеса увоза и извоза робе, законодавног

оквира, тржишних услова и организације саобраћајних услуга.

Међународна трговина представља размену добара и услуга која том приликом прелази међународно признате границе или територије. У већини земаља она ствара значајан део БДП-а. Иако се међународна трговина обављала током доброг дела историје човечанства она је током последњих неколико векова добила на економском, друштвеном и политичком значају. Индустријализација је унапредила превоз, глобализација, мултинационалне корпорације имају значајан утицај. Раст обима међународне трговине је основ процеса глобализације.

Међународна трговина је такође и грана економије, и, заједно са међународним финансијама, чини ширу дисциплину познату као међународни економски односи.

**2. ПОЈАМ, ЗНАЧАЈ И ФУНКЦИЈЕ СПОЉНЕ
ТРГОВИНЕ**

Циљ сваке производње је да произведена роба дође у потрошњу. У свакодневной потрошњи користимо робу различитог порекла - производе са домаћег, али и са било којег страног тржишта (1). За то је заслужна спољна трговина. Према дефиницији, спољна трговина представља промет робе и услуга и сл., у коме се размена обавља између субјеката разних земаља, тако што предмет купопродаје прелази царинску линију и територију земље продавца (извоз) или земље купца (увоз), а на основу закључених писмених спољнотрговинских уговора.

3. УВОЗ РОБЕ

Редовни посао увоза представља трансакцију у којој домаћи резидент купује робу од иностраног продавца, увози је у царинско подручје земље купца и за њу плаћа цену иностраном продавцу у средствима међународне ликвидности преко овлашћених банака. Ови послови се састоје из бројних поступака које обавља носилац спољнотрговинског посла, међу којима су важнији:

- Припрема и спецификација робе коју треба увести
- Прикупљање понуде иностраних резидената

- Обрада и анализа понуђених цена и услова набавке
- Израда преткалкулације увозног посла
- Вођење трговачких преговора и склапање купопродајног уговора
- Извршење увозног посла -испорука робе, царинење и преузимање увезене робе
- Плаћање увезене робе и анализа резултата увозног посла (1).

4. ИЗВОЗ РОБЕ

Извоз робе представља редовни спољнотрговински посао у коме домаћи резиденти продају робу иностраном купцу и приликом обављања овог посла роба у питању прелази из домаћег царинског подручја у царинско подручје купца. Домаћи резиденти наплаћују обављање овог посла средствима међународне ликвидности које уносе у земљу у складу са домаћим законским прописима (3). Функција извоза у привреди једне земље служи реализацији робе произведене у земљи на страним тржитима и тиме доприноси развоју домаће производње и промета одржавајући стратегију оптималног коришћења производних капацитета, повећања дохотка и остваривања девизног прилива потребног за плаћање увоза робе и услуга неопходних за реализацију процеса друштвене репродукције. Тиме извоз постаје функција увоза робе и услуга и неробног девизног прилива. Редовне трансакције извоза обухватају радње од иницијативе до извршења посла, као што су:

- 1) Успостављање везе са иностраним резидентима;
- 2) Достављање извозничке понуде;
- 3) Склапање купопродајног уговора;
- 4) Реализација купопродајног уговора;
- 5) Наплата извезене робе;
- 6) Анализа резултата извозног посла;
- 7) Регулисање односа са овлашћеним банкама у погледу права располагања девизним средствима.

5. АНАЛИЗА КОМПАНИЈЕ Yugoimport-sdpr vs Westacre

Југоимпорт – СДПР Ј.П. је државно предузеће са успешном вишедеценијском традицијом у промету наоружања, војне опреме и трансфера технологије (2).

Историја компаније почиње 18. јуна 1949. године када је Решењем председника Владе ФНРЈ и Министра народне одбране маршала Јосипа Броза Тита, основано предузеће за међународну трговину “Југоимпорт” са примарним циљем да увози делове и репроматеријал за потребе домаће војне индустрије.

6. АНАЛИЗА УСЛОВА НАБАВКЕ И ТЕНДЕНЦИЈЕ КРЕТАЊА ЦЕНА НА ТРЖИШТУ НАБАВКЕ

За први сет активности односно области анализе повратна информација је добијена од свега три јединице у узорку (16,6%). Сва посматрана предузећа су у области трговине, од тога једно у чистој veleprodaji и два у малопродаји. Према добијеним информацијама, ова предузећа набавку дефинишу унапред за предстојећу пословну годину. Наводи се већ добро познат поступак, тј. приступ, планирању набавки: анализирање добрих и лоших страна набавке, као и могућих последица које могу проистећи из погрешно донесених одлука (5).

7. КАРАКТЕР УСЛУГЕ КАО ПРОИЗВОДА И ПРЕДМЕТА РАЗМЕНЕ НА ТРЖИШТУ

Саобраћајна услуга као производ, због технолошког процеса њене производње, има специфичну употребну вредност. Она се вишеструко разликује од осталих производа људског рада у другим областима производње. Производи рада у осталим областима материјалне производње јесу материјална добра која, после завршетка процеса рада, на тржишту егзистирају самостално (6). Саобраћајна услуга, насупротив томе, није материјални производ. Њену употребну вредност сафинирава промена места нахођења објекта транспорта (људи или робе). „Оно што транспортна индустрија продаје јесте само промена места. Постигнути корисни учинак нераздвајно је везан с процесом транспорта, тј. с продукцијом процесом транспортне индустрије (7).

8. КАРАКТЕР ТЕХНОЛОШКОГ ПРОЦЕСА РАДА

Основне специфичности саобраћаја, као сложеног техничко-технолошког система, произилазе из карактера услуге која се идентификује са самим процесом рада. Специфичност процеса рада огледа се у посебном понашању свих чинилаца процеса рада. Док је у индустријској производњи средство за рад стабилно, с радником уз машину, а као предмети рада циркулишу сировине, материјал, полупроизводи и производи, у транспортном процесу, за разлику од претходног, у оптицају су сви чиниоци процеса рада.

9. ПРЕДМЕТ РАДА У САОБРАЋАЈУ

Познато је да свака материја има просторну и временску димензију. Просторно и временско бивство налази се у тесној међусобној повезаности, те се свеколико промене бивствовања у простору морају дешавати у времену. Простор и време су, међутим, антропоцентрични. То значи, да се у њиховом средишту стално налазе људи који живе свој свакодневни живот. Овај свакодневни живот увек одређује склоп тог простора и времена, при чему су доживљај простора и времена и представа о простору и времену нераздвајно испреплетани. Одвојено од

њих стоје појам простора и појам времена који су се из науке спустили у свакидашњицу живота.

10. ДАВАЊЕ ПРИГОВОРА/РЕКЛАМАЦИЈЕ НА КВАЛИТЕТ И КВАНТИТЕТ ИСПОРУКЕ ДОБАВЉАЧУ

Ова активност се посматра као допуна, а у неким случајевима и као алтернатива претходно поменутом упућивању извршеног пописа (комисијског записника) на мишљење надлежном управном органу предузећа, те се из тог разлога приликом истраживања третирало као опциона активност. Повратна информација о давању приговора/рекламације је забележена у свега три случаја (16,6%). У случају децентрализоване функције набавке, процедура давања рекламације добављачу је систематизована кроз:

1. испостављање рекламације добављачу, на основу Записника о рекламацији (у слободној форми)
2. чување рекламиране испоруке означавањем на Идентификационом картону са знаком „не усаглашено“
3. разматрање одговора добављачу
4. условни или редован пријем замењене количине односно његово враћање добављачу,

12. ЛИТЕРАТУРА

- [1] Богдановић Д., Иванишевић Г. Основи економије, Београд, 2004
- [2] Паспаљ М., Нићин Н., Економија (Београдска пословна школа- Висока школа струковних студија, Београд, 2010)
- [3] Mankiw N. Gregory, Принципи економије (Центар за издавачку делатност Економског факултета, Београд, 2008)
- [4] Једнак Ј., Томић Р. Економија (Београдска пословна школа, Београд 2006)
- [5] Козомара, Јелена: Спољна трговина и спољнотрговинско пословање, Институт за економску дипломатију, Београд, 2005.
- [6] Ацин-Сигулински, Станислава: Менаџмент у међународној трговини - Интернационал Траде Бусинесс Манаџмент, Пигмалион, Нови Сад, 2002.
- [7] Пушара, Костадин: Међународне финансије: финансијски менаџмент, Универзитет "Браћа Карић", 2004.
- [8] Марковић, Миодраг: Транспорт, шпедиција, царина и осигурање, Београд, 2003.

Кратка биографија:

службеним дописом на меморандуму предузећа (8).

11. ЗАКЉУЧАК

Поред неоспорних позитивних последица настанка и развоја светског трзиста, за развој националне економије и побољшање међународне размене, треба имати у виду да су светски капиталистички систем и светско тржиште створили огромну неравнотежу у светској привреди.

Наведена и слична сагледавања показују да су досадасњи развој светског тржишта и међународне поделе рада довели до великих диспропорција у светској привреди, које су постале кочница даљег успешнијег развоја у свету уопште. То налазе измене постојеће економске ситуације и стварања светског економског јединства на новој, уравнотеженој основи и на новој подели рада, како би се превазишла подела на индустријске и сировинске земље, на богате и сиромашне.

Неопходно је остварити и одговарајући ниво продуктивности и интензивности националних радова, како би се отклонили услови експлоатације неразвијених од стране развијених земаља, односно “губљење” значајног дела националног дохотка неразвијених земаља на светском тржишту.



Милан Вукашиновић рођен је у Шапцу 1996. год. Мастер рад на Факултету техничких наука из области Саобраћај и транспорт – одбранио је 2026.год.

Контакт:
milan.vukasinovic7@gmail.com